

УДК 165:378.01:316.32

DOI <https://doi.org/10.24195/sk1561-1264/2026-1-13>**Ковальов Олександр Георгійович**

аспірант кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
вул. Пирогова, 9, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-1743-2366

ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ПРАКТИКИ «ОСОБИСТІСНОГО ЗНАННЯ» М. ПОЛАНЬІ ЯК КОНЦЕПТ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. Сучасний епістемологічний ландшафт відзначається глибокою кризою класичної моделі наукової раціональності. В умовах постмодерну та стрімкого розвитку «інтернет-галактики» легітимація знання втрачає традиційні метанаративні опори. Жорсткий емпіризм і відчужений об'єктивізм виявляють свою неспроможність адекватно реагувати на безпрецедентну складність мережевого суспільства. Тотальна цифровізація та доступність величезних інформаційних масивів парадоксально супроводжуються смисловою фрагментацією та втратою ціннісного виміру знання. Виникає нагальна потреба в радикальному переосмисленні самої природи наукового пошуку та відповідній глибокій трансформації існуючих університетських освітніх матриць.

Мета дослідження полягає у розкритті евристичного потенціалу концепції «особистісного знання» як дієвої епістемологічної основи для подолання загальної кризи класичної раціональності та концептуалізації інноваційної моделі наукової освіти в умовах сучасних соціокультурних трансформацій. **Методи дослідження.** Дослідження ґрунтується на комплексному філософсько-аналітичному підході. Застосовано герменевтичний метод для глибокої інтерпретації посткритичної епістемології, компаративний аналіз для зіставлення класичної та постнекласичної моделей раціональності, а також системно-структурний і феноменологічний методи для вивчення освітньої матриці та внутрішнього екзистенційного виміру самого дослідника.

Результати дослідження. Доведено, що адекватною відповіддю на поточні епістемічні виклики є системне впровадження парадигми «особистісного знання», яка повноцінно повертає в науку людський вимір. Встановлено, що об'єктивне наукове пізнання принципово неможливе без екзистенційної залученості, інтелектуальної пристрасті та «неявного знання» дослідника, яке завжди передує логічній формалізації. Екстраполяція цих філософських принципів на сферу вищої школи вимагає категоричного переходу до моделі «розумної освіти» – відкритої, демократичної системи, що гармонійно синтезує фундаментальну епістему, інструментальне техне та індивідуальну творчість. Здійснений SWOT-аналіз показав, що попри загрози інституційного академічного опору, об'єктивну складність формалізації та ризики ілюзорної компетентності, культивування епістемічної автономії є критично необхідним для продукування парадигмальних зрушень. Лише через формування відповідальної суб'єктності сучасна наукова освіта здатна успішно виконати свою місію в умовах цифровізації.

Ключові слова: особистісне знання, епістемологія, наукова освіта, постмодерн, мережеве суспільство, неявне знання, епістемічна суб'єктність, освітня матриця.

Вступ. Епістемологічний ландшафт сучасності відзначається глибокою кризою класичної моделі наукової раціональності. Жорсткий емпіризм та ідеал абсолютно об'єктивного, відстороненого дослідника, що домінували в науці тривалий час, сьогодні виявляють свою методологічну обмеженість. Як доводить історико-науковий аналіз, розвиток науки не є лінійним накопиченням знеособлених фактів; він являє собою складний процес зміни парадигм, у якому соціокультурні, ціннісні та психологічні фактори відіграють не менш важливу роль,

ніж суто логічні конструкти. В умовах сучасного інформаційного перенасичення, коли статус і легітимація знання зазнають радикальних трансформацій, ця зміна дослідницької оптики стає ще більш очевидною, вимагаючи перегляду самих основ наукового пізнання.

Вирішальним кроком у подоланні ілюзії «чистої» об'єктивності стала концепція «особистісного знання» (М. Поланьї), яка повернула в епістемологію людський вимір. Наукове пізнання це не механічна фіксація дійсності та не сліпе слідування алгоритмам, а витончене мистецтво, що неминуче включає особистісну залученість, інтелектуальну пристрасть та глибоке «неявне знання» (*tacit knowledge*). Відмова від образу безпристрасного спостерігача на користь відповідального суб'єкта, який здійснює евристичний пошук через власне екзистенційне зусилля та особисте зобов'язання, докорінно змінює розуміння природи відкриттів. У технократичному світі, де факт часто штучно відокремлюється від цінності, саме внутрішня наукова пристрасть та інтуїція вченого стають фундаментом для справжнього осягнення реальності.

Цей фундаментальний епістемологічний зсув неминуче екстраполюється на сферу вищої школи, перетворюючи її з транслятора готових істин на простір формування суб'єктності. Якщо наукове знання є глибоко особистісним актом, то й наукова освіта повинна будуватися як органічна єдність епістемі, техне та творчості. Виникає нагальна потреба у конструюванні нової безальтернативної матриці «розумної освіти», яка б, визнаючи нерозривність науки і людяності, культивувала здатність до самостійного, пристрасного та відповідального творення смислів у складному мережевому суспільстві.

Мета та завдання. Мета статті полягає у розкритті евристичного потенціалу концепції «особистісного знання» як епістемологічної основи для подолання кризи класичної раціональності та концептуалізації інноваційної моделі наукової освіти в умовах сучасних соціокультурних трансформацій.

Методологічним підґрунтям дослідження слугує комплексний філософсько-аналітичний підхід, що поєднує принципи постнекласичної епістемології. Провідним є герменевтичний метод, застосований для глибокої інтерпретації концептуальних праць М. Поланьї, Т. Куна та Ж.-Ф. Ліотара з метою деконструкції ідеалів жорсткого емпіризму та розкриття сутності «особистісного знання». За допомогою компаративного аналізу здійснено зіставлення класичної моделі об'єктивної раціональності з посткритичною філософією, а також досліджено трансформацію легітимації знань в умовах мережевого суспільства. Системно-структурний метод дозволив розглянути сучасну наукову освіту як цілісну матрицю взаємопов'язаних елементів (епістема, техне, творчість), тоді як звернення до феноменологічної оптики уможливило фокусування на внутрішньому, екзистенційному вимірі дослідника його інтелектуальній пристрасті та відповідальній епістемічній суб'єктності.

Результати. Сучасний епістемологічний ландшафт формується під потужним впливом трансформацій, які Ж.-Ф. Ліотар визначає як «ситуацію постмодерну», де легітимація знання втрачає свої класичні метанаративні опори [9]. Одночасно відбувається стрімке занурення суспільства в «інтернет-галактику», детально описану М. Кастельсом [4]. З одного боку, ми спостерігаємо безпрецедентну доступність масивів даних, з іншого боку, відбувається фрагментація та втрата внутрішнього смислу самого знання. Отже, ми бачимо, що традиційні критерії науковості потребують радикального переосмислення в умовах мережевого суспільства [4].

Ця системна криза об'єктивності глибоко резонує з концепцією Т. Куна щодо структури наукових революцій, де розвиток науки постає не як кумулятивний процес, а як радикальна зміна парадигм [8]. Класична парадигма жорсткого емпіризму вичерпує себе, оскільки не здатна адекватно пояснити складність сучасного інформаційного світу. З одного боку, консервативне наукове співтовариство продовжує спиратися на усталені правила, з іншого боку, наростання епістемічних аномалій неухильно вимагає концептуального зсуву. Отже, ми бачимо, що вища школа повинна готувати дослідника не до пасивного засвоєння догм, а до активних парадигмальних зрушень [8].

Фундаментальною відповіддю на ці виклики постає посткритична філософія М. Поланї, який артикулює надзвичайно важливий концепт «особистісного знання» [10]. Вчений переконливо доводить, що ідеал абсолютно відстороненого, безпристрасного дослідника є ілюзією, адже навіть у найсуворіших науках пізнання залишається мистецтвом. З одного боку, наука за своєю природою прагне до універсальності та об'єктивності, з іншого боку, вона принципово неможлива без глибоко особистої залученості, інтуїції та пристрасті пізнавального суб'єкта. Отже, ми бачимо, що справжня об'єктивність неминуче вимагає артикуляції людського виміру [10].

Важливим елементом епістемології М. Поланї є розуміння «неявного знання» (*tacit knowledge*), яке завжди передує будь-якій логічній формалізації [10]. У технологічну епоху саме внутрішня евристична пристрасть забезпечує справжній науковий прорив, а не просто алгоритмічний перебір даних. З одного боку, сучасні машини здатні безпомилково генерувати та класифікувати факти, з іншого боку, лише жива людина здатна до інтуїтивного ціннісного стрибка. Отже, ми бачимо, що легітимація знання, проблематизована Ж.-Ф. Ліотаром [9], має здійснюватися саме через внутрішню епістемічну відповідальність суб'єкта.

Трансформація природи знання безпосередньо імплікує зміну його статусу в умовах інформаційно-цифрової реальності, що ґрунтовно проаналіовано нами наших попередніх працях [5; 6].

У цьому зрізі стрімкі соціокультурні зміни сучасності ставлять перед вищою освітою абсолютно нові екзистенційні та структурні завдання, які чітко виокремлює В. Г. Кремень [7]. Університетська освіта більше не може успішно функціонувати як закрита, ізольована від суспільства система трансляції абсолютних істин. З одного боку, заклади вищої освіти змушені оперативно відповідати на прагматичні виклики глобального ринку, з іншого боку, вони зобов'язані зберегти свою фундаментальну людинотворчу місію в епоху турбулентності. Отже, ми бачимо, що адаптація до сучасних умов вимагає не просто технічної модернізації, а глибокого ціннісного переосмислення освітнього простору [7].

Практичним втіленням такого системного переосмислення є концептуалізація «розумної освіти», яку В. Андрущенко визначає як безальтернативну інституційну матрицю ХХІ століття [1]. Ця оновлена матриця передбачає гармонійну інтеграцію високих технологій із глибоким філософським розумінням кінцевих цілей наукового пізнання. З одного боку, «розумна освіта» ефективно спирається на передову інноваційну інфраструктуру, з іншого боку, її незмінним ядром залишається людина як активний творець нових смислів. Отже, ми бачимо, що синергія технологічного прогресу та гуманістичних цінностей є ключовою умовою розвитку [1].

Формування такої освітньої матриці є принципово неможливим без актуалізації демократичних засад освітнього процесу, концептуальні основи яких були закладені ще Д. Д'юї [3]. Демократія в академічному середовищі, за Д'юї, означає не просто формальну свободу вибору, а передусім спільність життєвого досвіду та активну взаємодію. З одного боку, сучасна освіта має формувати високу індивідуальну професійну компетентність, з іншого боку, вона повинна цілеспрямовано виховувати громадянську та соціальну відповідальність. Отже, ми бачимо, що науковий пошук ніколи не є ізольованим процесом, він глибоко вкорінений у практики суспільної взаємодії [3].

Для успішної реалізації цих комплексних завдань сучасна наукова освіта має спиратися на міцну триєдину основу: епістему, техне та творчість, як це переконливо обґрунтовує М. Гальченко [2]. Епістема в цій структурі забезпечує фундаментальність та науковість знання, техне відповідає за формування необхідних інструментальних навичок, а творчість розкриває унікальний особистісний потенціал здобувача. З одного боку, без належного рівня техне інноваційна освіта є неможливою, з іншого боку, без творчості та особистісної залученості вона швидко деградує до рівня простого ремісництва. Отже, ми бачимо критичну необхідність їхнього збалансованого поєднання [2].

Синтезуючи концептуальні підходи В. Андрущенко [1] та Д. Д'юї [3], можна впевнено стверджувати, що інноваційна модель освіти є найвищим проявом інтелектуальної демократії

в умовах складної мережевої доби, описаної М. Кастельсом [4]. Така мережева організація соціуму вимагає подолання жорстких академічних ієрархій на користь відкритої, рівноправної комунікації. З одного боку, процеси цифровізації успішно нівелюють будь-які географічні кордони для пізнання, з іншого боку, вони створюють безпрецедентні виклики для збереження інтелектуальної самостійності. Отже, ми бачимо, що розвиток епістемічної стійкості стає базовою вимогою сучасності.

Підсумовуючи вищезазначене, парадигмальний зсув Т. Куна [8] безальтернативно вимагає глибинної інтеграції ідей М. Поланьї [10] у всі рівні освіти для успішного подолання постмодерністської кризи Ж.-Ф. Ліотара [9]. З одного боку, адекватною відповіддю на соціокультурні виклики В. Кременя [7] стає навігація в цифровій реальності через нові практики [5; 6], з іншого боку, критично важливо зберегти творчий компонент, обґрунтований М. Гальченком [2]. Отже, ми бачимо, що лише такий комплексний підхід дозволяє зберегти людину як справжнього епістемічного суб'єкта (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз: інтеграція парадигми «особистісного знання» в цифрову освітню матрицю

Показник	Характеристика
Сильні сторони	<ul style="list-style-type: none"> • подолання кризи знеособлення науки через актуалізацію інтуїції та наукової пристрасності. • формування у здобувачів критичного мислення та відповідальної суб'єктності. • гармонійне поєднання фундаментальної епістемі, інструментального техне та індивідуальної творчості.
Слабкі сторони	<ul style="list-style-type: none"> • «неявне знання» важко піддається стандартизації та традиційному тестовому оцінюванню. • вимагає високої екзистенційної та інтелектуальної залученості викладача (перехід від транслятора до ментора/понтифіка). • інерція консервативних академічних структур, орієнтованих на жорсткий емпіризм.
Можливості	<ul style="list-style-type: none"> • використання «інтернет-галактики» як відкритого середовища для демократичної взаємодії та спільного пошуку смислів. • створення нових, гнучких критеріїв науковості, релевантних викликам постмодерну. • стимулювання справжніх парадигмальних зрушень завдяки звільненню евристичного потенціалу дослідників.
Загрози	<ul style="list-style-type: none"> • небезпека підміни об'єктивного наукового пошуку суб'єктивним свавіллям під гаслом «особистісного» підходу. • ризик того, що доступність цифрових масивів інформації (та ШІ) підмінить собою реальне інтелектуальне зусилля. • зведення вищої освіти до прагматичної послуги, що нівелює її глибинну людинотворчу функцію.

Запропонований SWOT-аналіз наочно демонструє, що імплементація парадигми «особистісного знання» в сучасну освітню матрицю відкриває потужні перспективи для подолання епістемологічної кризи. Сильні сторони та можливості цієї моделі полягають у поверненні людського виміру в науковий пошук, де цифрова інфраструктура («інтернет-галактика») слугує не просто сховищем даних, а відкритим простором для демократичної взаємодії. Актуалізація інтелектуальної пристрасності та інтуїції дозволяє формувати справжню епістемічну автономію здобувача, здатного до генерації інноваційних, парадигмальних зрушень, а не лише до механічного відтворення засвоєної інформації.

Водночас аналіз слабких сторін та загроз виявляє суттєві перешкоди на шляху до такої трансформації. Головним викликом залишається складність оцінювання та формалізації «неявного знання», а також неминучий опір консервативних академічних інституцій, які звикли до кількісних метрик. Крім того, в умовах тотальної цифровізації існує серйозний ризик підміни глибокого екзистенційного зусилля ілюзією компетентності або ж скочування в небезпечний релятивізм. Тому успішна реалізація цієї концепції вимагає колосальної ресурсності від самого педагога, який має взяти на себе відповідальність за збереження тонкого балансу між об'єктивним науковим пошуком та розвитком індивідуальної суб'єктності.

Висновки. Аналіз сучасних епістемологічних трансформацій переконливо доводить, що класична модель наукової раціональності, заснована на жорсткому емпіризмі та ілюзії аб-

солотної об'єктивності, вичерпала свій методологічний потенціал. Перехід до мережевого суспільства та постмодерністська криза легітимації знання радикально змінюють природу наукового пошуку, ускладнюючи процеси трансляції істини. В умовах інформаційного пере-насичення просте накопичення розрізаних цифрових даних не здатне забезпечити цілісного розуміння дійсності, вимагаючи фундаментального перегляду статусу самого знання у сучасному світі.

Адекватною відповіддю на ці виклики постає впровадження в освітньо-науковий простір концепції «особистісного знання», яка повертає в епістемологію втрачений людський вимір. Визнання того факту, що наукове пізнання є не механічною фіксацією фактів, а складним мистецтвом, невіддільним від інтелектуальної пристрасті та екзистенційної залученості дослідника, дозволяє подолати кризу знеособлення науки. Саме здатність вченого до відповідального ціннісного вибору та його внутрішнє «неявне знання» стають вирішальними факторами у здійсненні справжніх парадигмальних зрушень та продукуванні інновацій.

Екстраполяція цих епістемологічних засад на сферу вищої школи визначає необхідність переходу до нової, безальтернативної матриці «розумної освіти». Ця матриця має будуватися на гармонійному синтезі фундаментальної епістемі, сучасного інструментального техне та нерозкритого потенціалу індивідуальної творчості. Замість того, щоб функціонувати як ізольована система трансляції догм, сучасний університет повинен стати відкритим, демократичним простором взаємодії, де здійснюється спільний пошук смислів і формується епістемічна суб'єктність здобувача.

Таким чином, головне завдання сучасної наукової освіти полягає у формуванні не просто пасивного споживача інформації, а відповідальної, інтелектуально автономної особистості. Лише через культивування внутрішньої епістемічної пристрасті та критичного мислення вища школа здатна протистояти фрагментації знання в епоху цифровізації, успішно виконуючи свою місію готувати нові покоління до усвідомленого і творчого перетворення складних соціокультурних ландшафтів ХХІ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Безальтернативна матриця освіти: «розумна освіта» як потреба і реальність ХХІ століття. *Вища освіта України*, 2024, № 1, С. 5–10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01)
2. Гальченко М. С. *Наукова освіта: епістема, техне, творчість*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. 336 с.
3. Д'юї Д. *Демократія і освіта*; пер. з англ. І. Босак. Л. : Літопис, 2003. 289 с.
4. Кастельс М. *Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства*. К. : Ваклер, 2007, 304 с.
5. Ковальов О. Г. Методологія та практична реалізація сучасних епістемологічних підходів у науковій освіті. *Культурологічний альманах*, 2024, 3, С. 228–234. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.26>
6. Ковальов О.Г. Статус наукового знання в умовах інформаційно-цифрової реальності. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Збірник наукових праць*. Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. Вип. 2 (31). С. 26–31. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-2\(31\)-26-31](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-2(31)-26-31)
7. Кремень В. Г. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності. *Вища освіта України*, № 3, 2007, С. 9–13.
8. Кун Т. *Структура наукових революцій*. Київ: Port-Royal, 2001, 228 с.
9. Ліютар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну. *Філософська і соціологічна думка*. Київ, 1995, № 5–6, С. 15–38.
10. Polanyi M. *Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy*. Enlarged ed. Chicago : University of Chicago Press, 2015. 464 p.

REFERENCES

11. Andrushchenko, V. (2024). Bezalternatyvna matrytsia osvity: «rozumna osvita» yak potreba i realnist XXI stolittia [Unaltemative matrix of education: "smart education" as a need and reality of the 21st century]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 1, S. 5–10. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1\(92\).01](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2024.1(92).01) [in Ukrainian].
12. Diui, D. [Dewey, J.] (2003). *Demokratiia i osvita* [Democracy and education]. Lviv: Litopys [in Ukrainian].
13. Halchenko, M. S. (2022). *Naukova osvita: epistema, tekhne, tvorchist* [Scientific education: episteme, techne, creativity]. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
14. Kastels, M. [Castells, M.] (2007). *Internet-halaktyka. Mirkuvannia shchodo Internetu, biznesu i suspilstva* [The Internet galaxy. Reflections on the Internet, business, and society]. Kyiv: Vakler [in Ukrainian].
15. Kovalov, O. H. (2023). Status naukovooho znannia v umovakh informatsiino-tsyfrovoi realnosti [The status of scientific knowledge in the conditions of information and digital reality]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*, 2(31), S. 26–31. [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-2\(31\)-26-31](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2023-2(31)-26-31) [in Ukrainian].
16. Kovalov, O. H. (2024). Metodolohiia ta praktychna realizatsiia suchasnykh epistemolohichnykh pidkhodiv u naukovii osviti [Methodology and practical implementation of modern epistemological approaches in scientific education]. *Kulturolohichniy almanakh*, 3, S. 228–234. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.3.26> [in Ukrainian].
17. Kremen, V. H. (2007). Vyshcha osvita v sotsiokulturnykh zminakh suchasnosti [Higher education in the sociocultural changes of our time]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 3, S. 9–13 [in Ukrainian].
18. Kun, T. [Kuhn, T.] (2001). *Struktura naukovykh revoliutsii* [The structure of scientific revolutions]. Kyiv: Port-Royal [in Ukrainian].
19. Liotar, Zh.-F. [Lyotard, J.-F.] (1995). Sytuatsiia postmodernu [The postmodern condition]. *Filosofska i sotsiolohichna dumka*, 5–6, S. 15–38 [in Ukrainian].
20. Polanyi, M. (2015). *Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy* (Enlarged ed.). Chicago: University of Chicago Press.

Kovalev Oleksandr Georgievich

Postgraduate Student at the UNESCO Department of Science Education,
Dragomanov Ukrainian State University
9, Pyrohova str., Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-1743-2366

M. POLANYI'S "PERSONAL KNOWLEDGE": EPISTEMOLOGICAL PRACTICES AS A CONCEPT IN THE MODERN PHILOSOPHY OF EDUCATION

Relevance of the problem. *The modern epistemological landscape is marked by a deep crisis of the classical model of scientific rationality. In the conditions of postmodernity and the rapid development of the "Internet galaxy", the legitimation of knowledge loses its traditional metanarrative supports. Rigid empiricism and alienated objectivism reveal their inability to adequately respond to the unprecedented complexity of the network society. Total digitalization and the availability of huge information arrays are paradoxically accompanied by semantic fragmentation and the loss of the value dimension of knowledge. There is an urgent need for a radical rethinking of the very nature of scientific research and a corresponding deep transformation of existing university educational matrices.*

The purpose of the study is to reveal the heuristic potential of the concept of "personal knowledge" as an effective epistemological basis for overcoming the general crisis of classical rationality and conceptualizing an innovative model of scientific education in the conditions of modern socio-cultural transformations.

Research methods. *The study is based on a comprehensive philosophical and analytical approach. The hermeneutic method was used for an in-depth interpretation of post-critical epistemology, comparative analysis for comparing classical and post-non-classical models*

of rationality, as well as system-structural and phenomenological methods for studying the educational matrix and the internal existential dimension of the researcher himself.

Research results. *It has been proven that an adequate response to current epistemic challenges is the systematic implementation of the paradigm of "personal knowledge", which fully returns the human dimension to science. It has been established that objective scientific knowledge is fundamentally impossible without existential involvement, intellectual passion and "implicit knowledge" of the researcher, which always precedes logical formalization. Extrapolation of these philosophical principles to the sphere of higher education requires a categorical transition to the model of "smart education" – an open, democratic system that harmoniously synthesizes the fundamental episteme, instrumental technology and individual creativity. The SWOT analysis carried out showed that despite the threats of institutional academic resistance, the objective complexity of formalization and the risks of illusory competence, the cultivation of epistemic autonomy is critically necessary for producing paradigm shifts. Only through the formation of responsible subjectivity can modern scientific education successfully fulfill its mission in the conditions of digitalization.*

Key words: *personal knowledge, epistemology, science education, postmodern, network society, implicit knowledge, epistemic subjectivity, educational matrix.*

Дата першого надходження статті до видання: 20.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 13.05.2026